

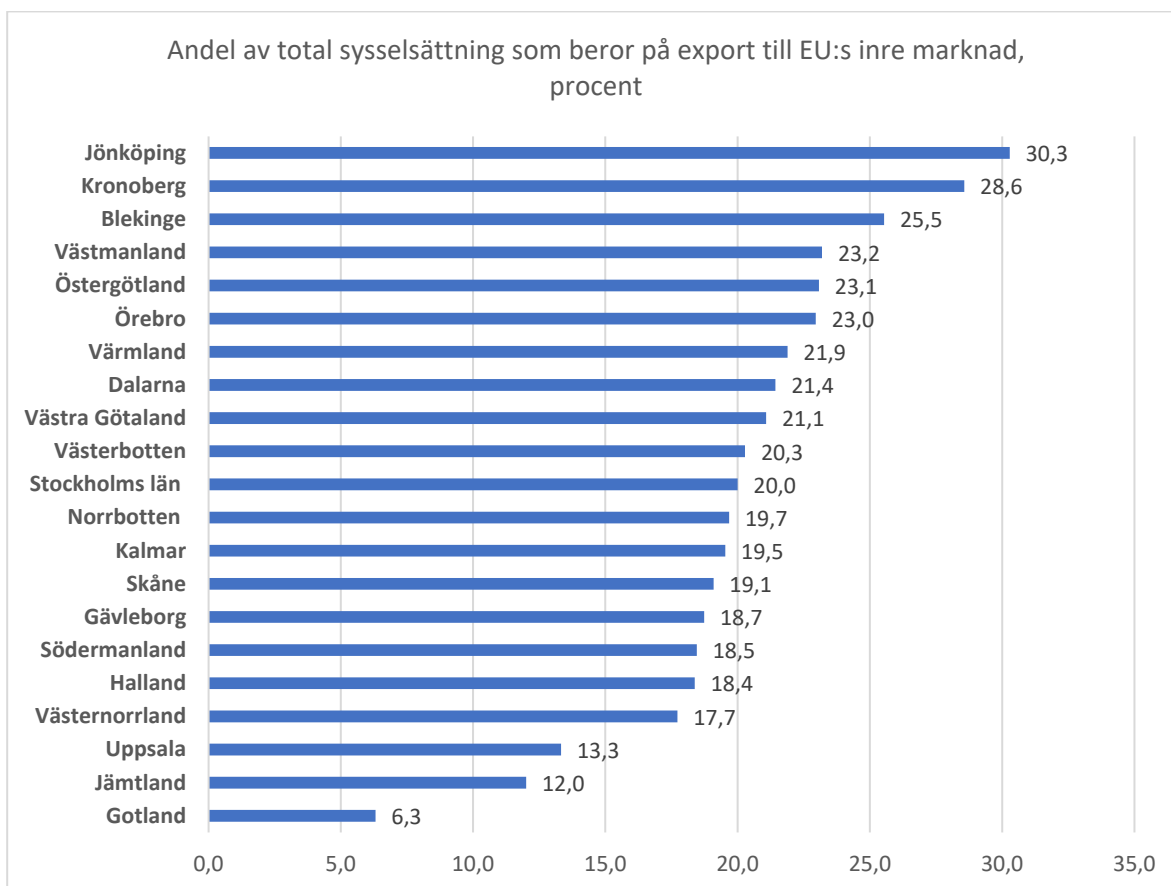

Exporten till EU:s inre marknad oerhört viktig för välbefinnande och jobb i Sverige¹

- Exporten av varor och tjänster till EU:s inre marknad uppgår totalt till 1943 miljarder kronor. Detta motsvarar över 60 procent av den totala svenska exporten.
- Exporten till EU:s inre marknad beräknas skapa 815 000 - 840 000 jobb hos exporterande företag och deras underleverantörer. De anställdas inkomstskatter och arbetsgivaravgifter kan grovt räknat finansiera omkring ytterligare 210 000 – 230 000 jobb i den offentliga sektorn.
- Sammantaget ger därmed exporten till EU:s inre marknad omkring 1 025 000 – 1 070 000 jobb i Sverige. Det motsvarar omkring 20 % av alla jobb i Sverige.
- Därutöver tillkommer givetvis jobb som i sin tur generas via t ex den konsumtion som "EU-jobben" skapar och även jobb som skapas av importen. Sammantaget är alltså den egentliga jobbskapande effekten av all handel med EU:s inre marknad långt högre än så.
- Storleksmässigt dominerar storstadslänen exporten, men sett som andel av sysselsättningen betyder exporten till den inre marknaden mest i Jönköping, Kronoberg, Blekinge och Västmanland. Lägst betydelse har EU-exporten för Jämtland och Gotland.

¹ Det statistiska underlaget till rapporten och beräkningarna har tagits fram av Lars Jagrén, Kråknäsgrundet konsult AB

	Direkta jobb varuexport	Direkta jobb tjänsteexport	Jobb hos underleverantörer	"Skattefinansierade " jobb	Totalt antal jobb
Stockholms län	42	78	90	64	274
Västra Götaland	43	34	67	43	187
Skåne	26	29	44	25	124
Jönköping	18	6	21	12	58
Östergötland	13	12	20	11	55
Örebro	7	7	12	7	34
Kronoberg	9	4	11	6	30
Västmanland	7	6	10	6	29
Halland	7	6	10	6	28
Dalarna	8	4	10	6	28
Västerbotten	7	5	10	6	27
Värmland	7	5	9	5	27
Uppsala	4	7	8	5	25
Gävleborg	6	4	9	5	24
Norrbottn	5	5	8	5	23
Södermanland	6	4	8	4	23
Kalmar	6	3	8	4	21
Västernorrland	5	4	7	4	20
Blekinge	5	3	7	4	18
Jämtland	1,1	2,2	2,4	1,5	7,3
Gotland	0,2	0,7	0,6	0,4	1,9

Betydelsen av handel

Sverige är ett exportberoende land. Det var tack vare internationell öppenhet och handel som Sverige under 1900-talet vuxit till ett av världens rikaste länder. Totalt sett uppgick exporten 2023 till 3 210 miljarder kronor, varav varuexporten till 2 103 miljarder kronor och tjänsteexporten till 1 107 miljarder kronor. Exporten motsvarade därmed 51 procent av Sveriges BNP.

Antalet personer som arbetar direkt i exporterande företag eller i företag som levererar insatsvaror och insatstjänster uppgår till ca 1,3 miljoner vilket motsvarar omkring 27 procent av alla sysselsatta eller drygt 35 procent av alla anställda i privat sektor. Genom exporten skapas resurser så att vi kan importera och de exportanställdas löner och skatter ger dessutom jobb i både inhemska företag och i den offentliga sektorn.

På nationell nivå kan två trender noteras vad gäller exporten. För det första ökar tjänsteexporten sin andel av den totala exporten. Denna utveckling skulle bli än mer tydligt om vi skulle mäta exportens förädlingsvärde, eftersom en betydande del av även av varuexporten utgörs av insatstjänster. Att det över huvud taget finns tjänstehandel glöms ofta bort.

För det andra ökar småföretagens export. Totalt sett sedan år 2000 har varuexporten från företag med max 49 anställda ökat mer än dubbelt så snabbt som storföretagens export.

EU:s inre marknad vår överlägset viktigaste marknad

Till EU går totalt sett 51 procent av den svenska exporten. Inkluderas även de övriga länder som ingår i EU:s inre marknad (Norge, Island och Liechtenstein) är andelen 61 procent. Alla siffror i den här rapporten avser EU:s inre marknad. Anledningen till att vi fokuserar på inre marknaden och inte bara EU är Sveriges omfattande handel med Norge, en handel som påverkas starkt av att Norge på de flesta sätt har samma regelverk som Sverige genom att man båda är en del av inre marknaden.

De senaste 30 åren har bevisat att EU:s inre marknad är en stark motor för ekonomisk tillväxt, sysselsättning, innovation och konkurrenskraft samt höjd levnadsstandard för medborgare. Den inre marknaden bygger på fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och arbetskraft. Med gemensamma lagar och regler blir det i princip lika lätt att handla mellan EU-länder som inom Sverige. Det betyder att EU inte bara är vår viktigaste marknad utan också den viktigaste lagstiftaren. Över hälften av alla lagar och regler i Sverige har sitt ursprung i EU. EU blir dessutom politiskt allt viktigare, inte minst i en värld där såväl den digitala som den gröna omställningen regleras av EU och med allt större geopolitiska spänningar.

I detta PM sammanfattas Sveriges export till EU:s inre marknad och hur många jobb direkt och indirekt som denna handel skapar totalt och per län. Rapporten är en sammanfattning av de länsvisa rapporterna. Beräkningarna avser år 2022. En beskrivning av metodologin finns i slutet av rapporten.

Sveriges export till EU:s inre marknad - 1943 miljarder kronor

- Sveriges export av varor till EU:s inre marknad uppgår till 1343 miljarder kronor.
- Av landets totala varuexport går 64 procent till EU:s inre marknad.
- Största marknad är Tyskland, följt av Norge och USA.
- Sveriges varuexport domineras av maskinvaror inklusive telekom, motorfordon, kemikalier och läkemedel, skogsindustriprodukter samt metaller och malm. Tjänsteexporten domineras av företagstjänster, teletjänster och transporter.
- Sveriges export av tjänster till EU:s inre marknad uppgår till knappt 590 miljarder kronor. Andelen av tjänsteexporten som går till EU:s inre marknad är knappt 55 procent.
- Landets totala export av varor och tjänster till EU:s inre marknad är därmed 1943 miljarder kronor. I förhållande till BNP motsvarar det omkring 31 procent.
- Beroendet av EU och den inre marknaden är egentligen ytterligare något större eftersom företag med en export understigande 4,5 miljoner kronor inte behöver redovisa detta till SCB. Denna export som huvudsakligen kommer från de minsta företagen går framför allt till våra grannländer. Totalt sett har omkring 15 procent av de små och medelstora företagen i landet.
- Sammantaget uppgår exporten till EU:s inre marknad per person i landet till drygt 185 000 kr.

Exporten till EU:s inre marknad skapar direkt och indirekt 815 000 – 840 000 jobb i Sverige

- Exporten till EU:s inre marknad skapar i de exporterande företagen mellan 450 000 – 465 000 jobb i Sverige på basis av statistiken på arbetsställenivå. Av detta är drygt hälften i varuexporterande företag.
- Varje jobb i den exporterande industrin skapar dessutom ytterligare ett jobb hos olika underleverantörer. För tjänstesektorn är motsvarande siffra omkring 0,6 extra jobb (eftersom andelen inköp är lägre i de sektorerna). Detta innebär att exporten till EU:s inre marknad skapar ytterligare mellan 365 000 – 375 000 jobb.
- Totalt sett skapar alltså exporten till inre marknaden 815 000 – 840 000 jobb i exporterande företag och deras underleverantörer².

EU-exporten skapar också skattefinansiering för 210 000 - 230 000 jobb

Men effekten av exporten till EU:s inre marknad stannar inte där. De som jobbar i de direkt och indirekt exportberoende företagen betalar inkomstskatt och företagen betalar arbetsgivaravgifter. De förstnämnda går huvudsakligen till kommunen/regionen, medan arbetsgivaravgifterna går till staten.

En grov beräkning på basis av genomsnittsskatt per person och län (20-64 år) och en beräkning av arbetsgivaravgifterna på basis av genomsnittsinkomsten per län visar att skatteintäkterna till det offentliga försiktigt kan beräknas till omkring 170 - 200 miljarder kronor. Detta räcker för att finansiera drygt 210 000 – 230 000 offentliga jobb.

Sammantaget skapar exporten till EU:s inre marknadens alltså över en miljon jobb (1025 000 – 1070 000 jobb). Detta motsvarar 20 procent av alla jobb i Sverige.

Men sysselsättningseffekten totalt sett ännu större

Även detta är dock en underskattning av de jobbskapande effekterna av exporten till EU:s inre marknad. Till detta kommer att exportföretagens anställda genom sin konsumtion bidrar till efterfrågan och jobb, exempelvis när det handlar i lokala butiker, äter på restaurang eller anlitar lokala hantverkare. Efterfrågan som inte hade funnits om inte folk haft relativt välbetalda exportjobb. Det går inte att siffersätta dessa effekter, men att de faktiskt finns och att de är påtagliga kan ingen bestrida.

Slutligen finns det många företag som importerar från EU:s inre marknad i Sverige. Delvis är det samma företag som exporterar som importerar men det finns också många rena importföretag, varav många är småföretag. Dessa omfattas inte alls av analysen och det går inte heller att beräkna deras bidrag till ekonomin eller jobbskapandet. Däremot kan vi säga att de gynnas lika mycket av EU-medlemskapet som exportföretagen. På samma sätt slipper de handelshinder och onödig byråkrati när man handlar på en gemensam marknad med gemensamma regler. Här tillkommer rimligen ytterligare en mängd jobb och nya inkomster till ekonomin.

² Beräknat som snittet för direkt och indirekt effekt.

Om Sverige inte varit med i EU...

Självklart hade en betydande del av handeln med länderna på EU:s inre marknad skett även om Sverige inte varit med i EU. Handelsvolymerna hade dock med stor sannolikhet varit väsentligt lägre om Sverige inte varit medlem i EU, eftersom handeln hade varit krångligare och dyrare. EU:s inre marknad tar bort tullar och andra handelshinder, bidrar till en harmonisering och förenklade rutiner vad gäller olika regelverk och standarder. Inte minst är detta viktigt vad gäller tjänstehandeln som fortfarande försvåras av nationella specialregler.

Hur mycket av handeln som inte skulle funnits om Sverige inte varit medlem i EU är omöjligt att svara på, men vi vet att det varit kostsamt för samhällsekonomin totalt sett, inneburet lägre tillväxt och färre jobb. Framför allt hade det försvårat för de mindre företag som vill exportera eftersom de har färre resurser att hantera all extra administration som funnits om vi stått utanför EU.

Alternativet att bara vara med på inre marknaden men inte full medlem i EU, som Norge, har två tydliga nackdelar. För det första så skulle vi i så fall lämna ifrån oss möjligheten att påverka de lagar som gäller i en stor del av vår ekonomi, då dessa stiftas inom EU. För de andra skulle vi i så fall hamna utanför EU:s tullgräns och just den gränsen gör att handeln med Norge är svårare, dyrare och omständligare än handeln med exempelvis Finland och Danmark som är med i EU. Många företag, framför allt småföretag, vittnar om detta³. Den norska lösningen skulle därför minska handelsmöjligheterna för svenska företag. Om Norge däremot varit med i EU hade detta varit gynnsamt för den svensk-norska handeln.

³ Hinder i handeln mellan Norge och Sverige (kommerskollegium.se)

Svenskt Näringslivs förslag för att underlätta svensk utrikeshandel:

Dessvärre förutspås EU:s andel av världsekonomin minska från nästan 15 % till 9 % till 2050. Det finns åtskilliga illavarslande tecken, bland annat kan vi notera att EU:s investeringsmiljö är mindre attraktiv idag än för tre år sedan jämfört med våra globala konkurrenter.⁶ För EU som helhet, men även Sverige som land, kan det bland annat innebära förlust av nya potentiella arbetstillfällen eller investeringar i den teknik som levererar den gröna och digitala omställningen. Det innebär också minskad makt att försvara demokratiska värderingar globalt.

Det finns således utrymme för förbättringar:

- Den inre marknaden behöver stärkas. För att förbättra och upprätthålla den fria rörligheten på den inre marknaden bör EU:s fokus vara att undanröja hinder istället för att detaljstyra.
- I EU:s medlemsländer måste genomförandet och efterlevnaden av gemensam lagstiftning förbättras, icke-harmoniserade märkningsstandarder åtgärdas och överflödiga reglerade yrken tas bort.
- EU behöver agera för friare global handel och öppenhet. De protektionistiska tendenserna i världsekonomin måste motarbetas och handelsmöjligheterna stärkas.
- Stärk förutsättningarna för näringslivets forsknings- och utvecklingsverksamhet och säkra kompetensförsörjningen. Att EU tar ett kliv fram i forskning och utveckling är en ödesfråga, om EU ska vara konkurrenskraftigt.
- Maximera näringslivets roll i klimatomställningen. Det behövs en politik med fokus på målen istället för medlen och tydliga förutsägbara spelregler för klimatomställningen
- Driv på Europas digitalisering och teknikutveckling. Regelbördan för teknikföretag behöver lättas och anpassas till den internationella konkurrensen. Europeisk lagstiftning kan inte tillåtas skada vår konkurrenskraft

Näringslivet i Sverige och i Europa kommer fortsätta att engagera sig fullt ut för att Europa ska bli världens mest konkurrenskraftiga ekonomi. I det arbetet välkomnar vi alla konstruktiva krafter på lokal, nationell och europeisk nivå. För alternativet har varken Europa eller Sverige råd med.

Kort om beräkningarna

Statistiken över länens varuexport till EU är SCBs officiella statistik. Denna baseras på företagens juridiska hemvist vilket innebär att export från arbetsställen i ett län där huvudkontoret finns i ett annat län inte inkluderas. I de länsvisa PM har vi därför räknat om statistiken utifrån Tillväxtverkets statistik på arbetsställenivå. Exporten per län jämförs med produktionsvärdet i olika sektorer, och en exportberoende sysselsättningssiffra för varuexporten kan då beräknas utifrån antagandet att samma andel av sysselsättningen som av produktionsvärdet är beroende av exporten.

Statistiken över tjänsteexporten är sämre och detaljerad länsstatistik från SCB saknas. Beräkningarna bygger på dels SCBs tjänsteexportstatistik efter typ av tjänst, dels Tillväxtverkets uppskattning av länets tjänsteexport (som dock inte täcker hela tjänsteexporten). I ett första beräkningssteg tas statistik fram vad avser hur branschens sysselsättning/förädlingsvärde fördelas över landet som sedan fördelas utifrån den nationella tjänsteexportstatistiken. Detta jämförs sedan med produktionsvärdet för sektorn inom länet (som för varuexporten ovan), och på samma sätt kan därmed sysselsättningseffekt beräknas.

För både varu- och tjänsteexporten kan sedan via SCBs input-outputstatistik olika multiplikatorer för den indirekta sysselsättningen beräknas.

I denna sammanfattande rapport har beräkningarna för respektive län summerats.